AN NASIONAL RI
S DEKKER
41

Кр284, 880

1938 (9bl.)

Siam

6

Dr. E. F. E. DOUWES DEKKER .

Korte Geschiedenis

van

S I A M .(M O E A N G - T A I)

bijgehouden tot het jaar 1938.

---

f.0,15.

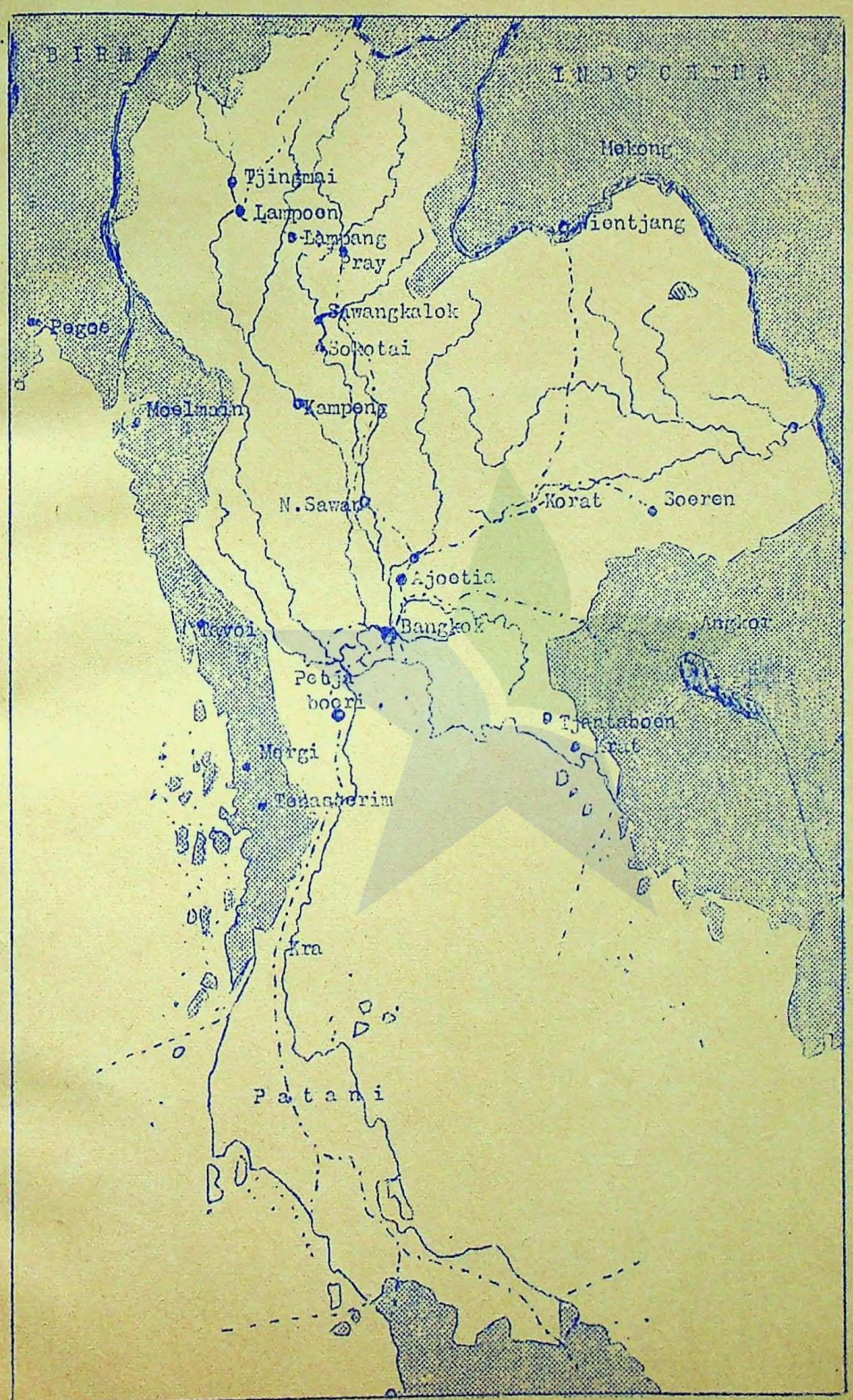
BIRMA
INDO CHINA
Mekong
Tjingmai
Lampoon
Lampang
Pray
Vientjang
Pegoe
Sawangkalok
Sokotai
Moelmain
Kampeng
N.Sawan
Korat
Soeren
Ajootia
Tavoi
Bangkok
Angkor
Petja
boori
Tjantaboen
Mergi
Tenasserim
Kra
Patani

S I A M (K O E A N G - T A I).

1. Land en Volk.

Bodem. Het onafhankelijk koninkrijk Siam beslaat een oppervlakte van ongeveer 200.000 vierkante mijlen. Het noordelijk gedeelte van het rijk wordt bewaterd door vier grote stromen, die zich verenigen tot Siams levensader, de M e n a m T j a o F a j a , kortweg Menam geheten, hetgeen "rivier" betekent. Deze Menam stroomt recht zuidwaarts over een afstand van ruim 150 mijlen om zich in de Golf van Siam te storten. Met zijn bijrivieren (M e n a m N o i , L o p b o e r i , S o e f a n en N a m S a k) maakt de Menam de dalen tussen de kalkhoudende heuvelruggen en de uitgestrekte zuidelijke laagvlakte vruchtbaar.

Fauna en flora van Siam zijn die van de buurlanden (Birma, Sjan, Kambodja, Malaja).

Bevolking. De bevolking in 1938 bedroeg ongeveer 14 1/2 millioen zielen. Ruim 1/3 deel hiervan bestaat uit eigenlijke S i a m e z e n (Tais); een ander derde gedeelte uit L a o s (eveneens Tais); de rest uit C h i n e z e n , M a l e i e r s , K a m b o d j e r s , B i r m a n e n , M o n s , A n n a m i e t e n , en andere Tai-volksstammen. Van deze, vooral in de bergstreken wonende, zijn er velen resten van heel oude bewoners, waarschijnlijk van de M o n - K m e r - stam, die verdrongen werd door latere K m e r s , uit het zuid-oosten. Deze, die de voorlopers van de Siamezen waren, hadden zich verder ontwikkeld en dreven de oerbevolking nog verder voor zich uit, de bergen in. Hun leven werd nog moeilijker toen ook de L a o - T a i's uit het noorden Siam binnentrokken. Deze Lao-Tai's worden in Ka's (stammen, mensen) onderscheiden, de voornaamste zijn de K a - L a w a 's, K a - L a m e t s , K a - h o k s , K a - j u e n s , K a - m o e ' s , alle min of meer ook van man-annamitische herkomst. Andere invallers waren de K a - r e n s , vertegenwoordigers van birmaans-tibetaanse vermengingen. Van chinese bloed-vermenging zijn de L o e - , J a o - , J a o - j i n - , M e o - en M o e s o e r - stammen in het noordoosten. Deze behoren zeker niet tot Siams oudste bewoners. Men neemt aan dat zij nauw meer dan een eeuw geleden Siam binnentrokken om aan de ellende in de Junnan-streken van China te ontkomen.

Eindelijk telt Siam ook S a k a i ' s en S e m a n g o in het zuiden, ons reeds als oervolkjes uit Malaja bekend, met Negrito-elementen en denkelijk ouder zelfs dan de Ka-stammen.

De onderlinge vermenging van de volkjes, welhaast allen tot een ras behorende, is innig. Staatkundig kan het volk als een geheel beschouwd worden.

Ras-kenmerken. De tipische Siamees is donkerder dan de Chinees, maar lichter van kleur dan de Maleier. De ogen zijn lichtelijk scheef, de neus is breed en plat. Hij heeft sterke en uitstekende lippen, ontwikkelde jukbeenderen en een korte kin.

De positie van de vrouw is goed. Poligamie wordt alleen in de rijkere heersende stand aangetroffen. De eerste vrouw is, evenals bij de Chinezen, het hoofd van gezin en huishouding.

De Siamezen zijn zachtmoedig en geduldig van aard, vriendelijk en gastvrij. Zware misdaden komen zelden voor. Zij zijn intelligente landbouwers, maar minder geneigd tot industrie en handel, die veelal in de handen van Chinezen en andere vreemdelingen zijn.

Slavernij is wettelijk afgeschaft. Er bestaat geen kastenwezen, ook geen erfelijke adel, zo min als onder de Maleiers.

Taal. De siamese taal met al zijn dialecten behoort tot de s i a m e e s - c h i n e e s e t a a l - familie, en wel tot de Tai-groep daarvan. Toch is het verband met het chinees slechts zwak en verwijderd.

Het oorspronkelijk siamees is éénlettergrepig; meerlettergrepige woorden zijn uit andere talen overgenomen. Het alfabet is aan Kambodja ontleend, en bestaat uit 44 medeklinkers. Klinkers worden door accenten aangegeven. Evenals het javaans wordt het siamees van links naar rechts geschreven. Er is geen lidwoord, geen geslacht, getal of naamval, geen verbuiging of vervoeging.

Het genie van het siamese volk vindt zijn beste vormen in v e r z e n . De letterkunde is rijk aan sagen en miten, deels ontleend aan de machtige bronnen van Hindoestan, China en Malaja. Hiernaast is er veel religieuse letterkunde, welke op treffende wijze herinnert aan Bali en Java. In de wetgeving vindt men het beste p r o z a . Er zijn vijf canons, welhaast alle min of meer gebaseerd op de mitische wetten van M a n o e , en zeker de oudste siamese wetsvormen.

Historische letterkunde is evenals bij ons arm. Een nationale beweging is tans in Siam aan het werk om vooral een historische letterkunde in het leven te roepen. Moderne werken op het gebied van algemene geschiedenis verschijnen nu welhaast dagelijks en veel wordt uit vreemde werken vertaald omtrent Siams historie. Eigen oude historie-werken komen weer in aanzien en worden gemoderniseerd onder het volk gebracht.

Kunst. Het siamese volk is zeer muzikaal van aanleg. Zingen is algemeen. De toneelkunst en de dans hebben ontwikkelde vormen en zijn dikwijls heel aantrekkelijk.

Landbouw. R i j s t b o u w houdt bijna alle Siamezen buiten de steden bezig.

Voorts wordt t a b a k verbouwd.

Het land brengt ook p e p e r voort, zo mede k o k o s n o t e n en c o p r a , en een weinig r i e t s u i k e r.

Mijnbouw. De delfstoffen van Siam bevatten ook t i n , t u n g s t e n , w o l f r a m , k o o l , i j z e r , z i n k , m a n g a a n , a n t i m o o n , g o u d , z i l v e r , r o b i j n e n en s a f f i e r e n .

Bosbouw. Kostbare houtsoorten worden in Siam gewonnen: d j a t i , t i n g a n , a g i l a , s a p a n , d a m a r , r o z e n h o u t , i j z e r h o u t , e b b e n h o u t . Ook wordt veel r o t a n uitgevoerd.

Industrie. In het bewerken van zilver en brons, en andere metalen, in lakwerk en bonduurkunst, in teken en schilderkunst zijn de ambachten hoog ontwikkeld. In de modernere tijd werpt de Siamees zich ook op de westerse groot-industrie en de fabriek.

De visserij is een rijke bron van volksinkomsten.

Handel en Verkeer. Van voor de aanvang van de christelijke jaartelling dateert Siams handel met H i n d o e s t a n , C h i n a en J a p a n . Deze handel breidde zich later uit tot S o e m a t r a en andere delen van ons vaderland.

Handel met europese volkeren begon in de 16e eeuw.

In 1936 - '37 bedroeg de invoer rond 120 millioen, de uitvoer rond 170 millioen gulden.

Er zijn 2.000 mijlen spoorweg. In 1938 was een 18-jaars bouwplan in werking voor de aanleg van 2000 mijlen landwegen.

Veel handelsverkeer gaat nog per prauw.

Regering. De regering is sedert 1932 een d e m o c r a t i s c h c o n s t i t u t i o n e l e m o n a r c h i e . De huidige koning, A n a n d a , kwam in 1935 op de troon bij de abdicatie van zijn oom. Hij is minderjarig en student in Zwitserland. De regering wordt waargenomen door een regentschap.
Sedert 1932 is er een v o l k s v e r t e g e n w o o r d i g i n g .
De b e g r o t i n g van 1937 rekende met ongeveer 95 millioen gulden inkomsten en uitgaven.
De geld-unit is de gouden baht (vroeger de tikal) met een waarde van iets meer dan een gulden.

Leger en Marine. Er is algemene tweejarige d i e n s t p l i c h t .
Het s t a a n d e l e g e r bestaat uit 10 divisies, meer dan 25.000 man, uitstekend gedrild en geleid. Ook zijn er militaire en civiele v l i e g s c h o l e n , en een militaire l u c h t m a c h t .
Siam bezit een kleine vloot van kanonneerboten, torpedoboten en jagers en kleinere units. In het buitenland zijn orders voor grotere oorlogsschepen geplaatst (1938).

Justitie. Met de c o d i f i c a t i e van een uitgebreid wettenstelsel is een commissie reeds jaren bezig. Extra-territoriale rechten voor buitenlanders, bij verdragen bedongen, bestaan nog slechts in rudimenten.

Godsdienst. De heersende godsdienst is het zuidelijk b o e d i s m e . De Maleiers belijden echter de i s l a m . Het siamese boedisme is door birmaanse en singalese elementen beinvloed. Bij geboorte, huwelijk en dood worden ook door de boedisten talloze gebruiken in ere gehouden, die nauwelijks afwijken van die bij ons, Indonesiërs. Zowel begrafenis als crematie heeft plaats.
De Ka-stammen en de berg-volkjes zijn over het algemeen a n i m i s t e n , dus geestendienders.
De koning wordt beschouwd als de laatste nog levende verdediger van het boedisme.
In de vele siamese kloosters wordt de P a l i - k u l t u u r nog onderwezen en hooggehouden.
Het c h r i s t e n d o m wordt er door engelse, franse en amerikaanse zendelingen, protestanten en katolieken, ongehinderd gepredikt.

Onderwijs. Het l a g e r o n d e r w i j s te platteland is er ten groten dele in handen van de boedistische kloosterlingen. Er is een provinciaal stelsel van k w e e k s c h o l e n voor deze kloosterlingen.
Er waren in 1937 ongeveer 9000 lagere scholen (hiervan ongeveer 500 staatsscholen met 2000 onderwijzers en 70.000 leerlingen.) Het lager onderwijs is vrij en verplicht. A n a l f a b e t i s m e is practisch niet aanwezig.
Ruim 8000 provinciale en gemeentelijke scholen hebben ongeveer 1 1/4 millioen leerlingen, en rond 30.000 onderwijzers. Vele van de particuliere scholen hebben engels als voertaal.
Het m i d d e l b a a r o n d e r w i j s is voldoende uitgebouwd voor de toevoer van leerlingen naar de beide universiteiten, die Bangkok bezit, De oudste hiervan, de staatsc Tsjoelalongkorn-Universiteit, werd in 1917 opgericht.

---

2. Geschiedenis.

Moeang-Tai. De naam van Siam bij het volk is nog steeds "Moeang-Tai", hetgeen betekent: "L a n d v a n d e V r i j e n".

Het schijnt dat de oudste bewoners van Siam, duizenden jaren geleden, Negrito's waren. Zij werden verdreven, het bergland in, door stammen van m o n g o o l s e herkomst, de Mon-Annams, die twintig eeuwen geleden geheel Achter-Indië overstroomden.

Eeuwen lang werkte nu de invloed van hindoese kolonisten door. Enerzijds in het westen ontstond aldus het volk van de P e g o e a n e n (Mons); anderzijds, in het oosten, het volk van de K m e r s of Kambodjers. Geleidelijk breidde zich de invloed van deze beide volkeren uit, het binnenland in en uit de versmelting ontstond het homogene volk van de Tai's (Siamezen). Kleine staatjes moeten ontstaan zijn, die meer of minder de godsdienst, de kultuur en de gebruiken van de Hindoes overnamen.

Enige eeuwen later hadden deze beginnende staatjes zich in drie grote groepen geformeerd, die de opperheerschappij van de vorst van Pegoe en die van Kambodja erkenden, terwijl de derde staat, S a j a n a l a j a , zich in het midden van het land handhaafde. Uit het noorden kwamen toen de Lao-tai, eveneens van mongoolse stam, Sajanalaja binnen. Een strijd van eeuwen eindigde eindelijk geleidelijk met de versmelting van de beide volkjes, waaruit het eigenlijke siamese volk ontstond.

Deze min of meer duistere geschiedenis verklaart de naam Moeang-Tai, als tegenstelling tot de niet-vrije randstaten.

Eerste historie. Wij horen dan van de stichting in 575 n.C., altans van het bestaan van de stad L a m p o e n , ook Labong geheten, in chinese berichten Haripoen genoemd.

Dit wijst op een geleidelijke samenvoeging van de Tais en Laos met andere stammen. Ook schijnt het dat een gemeenschappelijke taal, het siamees, bezig was zich te vormen.

Volksverhuizingen. In het midden van de 12e eeuw werd het land dan plotseling weer bevolkt door grote volksmassa's uit zuid-west China, toen keizer K o e b l a i K h a n de Laos uit China dreef (± 1250). Later volgde een verhuizing, die het karakter van een verovering had, uit het noorden, het westen en zuid-westen, van de eingenlijke Siamezen (Tais). Deze veroveraars maakten zich meester van het koninkrijk S a w a n k a l o k S o e k o t a i (het westelijk deel van het huidige Siam) van een paar rijkjes, S o e f a n in het oosten en N a k a o n S r i T a m m a r a t , of Ligoer in het zuiden met hun leenstaatjes. Bij het zuidelijker trekken met lange tussenpozen, verplaatste zich hun hoofdstad , eerst van S o e k o t a i naar N a k a o n S a w a n , toen naar K a m p e n g P e t , dan naar S o e w a r n a b o e m i (nabij het huidig K a n b o e r i).

Een beschreven steen te Soekatai (1284) beschreef het rijk van koning R a m a K a m e n g als een gebied, zich uitstrekkende van de M e k o n g (Indo China) tot P e t j a b o e r i, dan de Golf van Siam langs tot L i g o e r.

Maleise geschriften vermelden dat de Siamezen tot de zuidelijkste punt van het schiereiland Malaka waren doorgedrongen voordat de Menangkabouwers de kolonie Singgapoer stichtten (± 1160).

Ajoetia. S a n o werd eveneens veroverd en op de ruïnen van de verwoeste stad verrees de nieuwe siamese hoofdstad A j o e t i a , (of Ajoedia) de stad van de siamese koning over alle Siamezen (± 1350).

Deze koning F a j a O e t e n g die zich noemde F r a R a m a T i b o d i was een veroveraar en stichtte een di-

nastie van veroveraars. Hij zelf beheerste het gebied tot M o e l m e i n , T a v o i , T e n a s s e r i m (Tanah Serim) en geheel M a l a k a .

Verdere verovering.

In deze tijd begon Siam Kambodja aan te vallen. A n g k o r werd veroverd en duizenden gevangenen werden naar het eigenlijke Siam overgebracht om dit rijk te bevolken.

De strijd tussen beide rijken werd eeuwen lang voortgezet, met het uiteindelijk gevolg dat Kambodja ten slotte geheel door Siam overheerst werd. Ook tegen de Lao-staten in het noordoosten en het noordwesten richtte zich de strijdlust van Siams jonge volk. Tegen het eind van de 18e eeuw werd Siams opperheerschappij erkend tot in de gebieden van T j i n g m a i ; in het begin van de 19e eeuw (1828) in de grote oostelijke staten L o e a n g P r a b a n g en W i e n t s j a n g .

Fra Naret.

Maar ook de nabuurvolkeren waren strijdlustig. In de 15e en 16e eeuw had Siams grondgebied bij herhaling invallen van B i r m a n e n en P e g o e a n e n te verduren. Aangelokt door de rijkdom en bloei van Ajoetia, belegerden zij deze hoofdstad meer dan eens. In 1555 werd Ajoetia eindelijk veroverd en Siam tot onderwerping aan Birma gedwongen. Maar lang duurde de ellende niet. Een paar jaar later stelde zich Siams nationale held en veroveraar F r a N a r e t aan het hoofd van een volkspartij. Met zijn troepen overviel hij L a o s en K a m b o d j a , bracht deze staten tot onderwerping, en richtte zijn zegevierende troepen nu naar het westen. De Siamezen trokken P e g o e binnen, en aan de opvolgers van Fra Naret gelukte het dit rijk geheel onder de opperheerschappij van Siam te brengen.

Verdeeldheid.

Binnenlandse partijstrijd verzwakte Siam dan echter; hij ontaardde in een reeks burgeroorlogen, waarvan buitenlandse vijanden voordeel trokken. B i r m a trok uit het noorden Siam binnen, nam T j i n g m a i , terwijl tegelijkertijd uit het zuiden birmaanse legerscharen T e n a s s e r i m , M e r g i en T a v o i onderwierpen. Uit het noorden en het westen werd nu A j o e t i a de koopstad, die de handel aan zich trok, bedreigd, dat in 1767 viel en verwoest werd na een beleg dat twee jaren duurde.

Portugezen in Siam.

In 1511 kwamen portugese handelaars voor het eerst in Siam. Zij hebben er weinig succes gehad.

Hollanders.

In de 17e eeuw moesten zij voor de hollandse concurrentie geleidelijk het veld ruimen.

Engelsen.

Reeds in de aanvang van de 17e eeuw kwamen ook de Engelsen in Siam. Zij verdrongen er geleidelijk de Hollanders. Britten kwamen in siamese staatsdienst.

In engelse berichten wordt voor het eerst de naam "Sia" (Siam) vermeld; de "stad" Sia werd geprezen als "even groot als Londen". Zij werden gastvrij ontvangen en wisten zich van goede handelsvoordelen te verzekeren. In het zuiden heerste een "koningin van P a t a n i " waarmee een winstgevende handel werd gedreven in tin, harsen, hertenleer en "kostbare kruiden".

Maar de Engelsen bedierven het voor zich zelf. De engelse Oost-Indische Compagnie was naijverig op de Engelsen, die, niet in haar dienst, zo goede handel dreven in Siams havens. Toen vreedzame middelen niet baatten om aan deze concurrerende handel een eind te maken viel de Compagnie de Siamezen aan. Het gevolg was dat de Engelsen te Mergi in 1687 werden afgemaakt, een later gevolg dat de engelse factorij te Ajoetia werd opgegeven (1688).

Een tweede militaire poging van de East India Compagny in

1719 om Siam tot onderwerping te dwingen, mislukte eveneens. Alle handel op Siam werd daarop prijs gegeven.

Fransen. Reeds in 1662 bestond er te Ajoetia een franse katolieke missie. De prediking van het christendom schoot er goed wortel. In weinige tientallen jaren begonnen de zendelingen er over te denken het volk in zijn geheel tot het christendom te brengen. Maar zij verbonden dit begrijpelijk streven aan politieke intriges die hun pogingen geheel hebben doen falen.

Regerend vorst was toen (± 1680) F r a N a r a ï , die pro-europese neigingen had. Hij moedigde europese handelaars aan, schonk hun vele voorrechten, beschermde de katolieke monniken en priesters in zijn land, en ontving in 1685 met veel praal een gezant van L o d e w i j k XIV.

Aan dit alles was niet vreemd zijn minister C o n s t a n t i n e P h a u l c o n (of Faulkon), een Grick, die sterk pro-frans gezind was. Deze man, die toch wel een bekwaam regeerder schijnt te zijn geweest, werd ten slotte om zijn pro-franse politiek door de adel vermoord. Ook de koning zelf stierf kort later, niet onwaarschijnlijk als slachtoffer van geweld.

De te nauwe band tussen P h a u l c o n en de Fransen leidde tot zijn eigen val. Er is voldoende reden te geloven dat Phaulcon er op uit was de souvereiniteit over Siam de franse koning in handen te spelen. Daarvoor had hij geleidelijk steeds grotere contingenten franse soldaten naar Ajoetia doen komen. Volgens de berichten zelfs 1400 man onder een generaal. Voordat de toeleg gelukte, werd aan de intrige op gewelddadige wijze een eind gemaakt door de siamese edelen. Het slot was dat alle Europeanen uit Siam verdreven werden.

Japanners. Levendige handel werd gedurende een korte tijd met Japan gedreven en ook in ander opzicht waren de Japanners welkom in Siam. Zij brachten er hun kultuur en hun militaire begrippen. In 1636 sloot Japan zich echter voor alle buitenlands verkeer. Toch werd door tussenkomst van de Hollanders en de Chinezen tot in 1745 de handel met Siam onderhouden.

Hindoes. De handel met Hindoestan is nooit geheel verloren geraakt. In 1752 kwam zelfs een officiëel gezantschap van Selan (Ceylon) naar Ajoetia voor de afsluiting van een handelsverdrag.

Bangkok. Na de val van Ajoetia (1767) verzamelde generaal F a j a T a k het restant van het leger onder zijn bevelen en hem gelukte het Siam weer uit de handen van zijn vijanden te redden. Tak maakte van B a n g k o k zijn hoofdstad, maar hij werd krankzinnig en ter dood gebracht. Generaal F a j a T j a k r i maakte zich van het gezag meester en vestigde de huidige dinastie.

Tjakri trok tegen B i r m a op en entrukte dit de gebieden van Tenasserim en Tavoi. In 1825 werden enkele havens in deze gebiedsdelen door de engelse marine gebombardeerd, in de mening dat zij aan Birma behoorden, waarmee wrijving was ontstaan. Inderdaad werd de opperheerschappij van China over birmaans gebied erkend.

Siam ingeklemd. De jongste geschiedenis van Siam is die van een onophoudelijke beklemming tussen E n g e l a n d en F r a n k r i j k , die beide territoriale belangen in Zuid-Oost-Azië verkregen.

Terwijl dit Siam zijn oude betekenis en grote delen van zijn grondgebied kostte, was de rivaliteit tussen de beide genoemde europese mogendheden ook weer de reden dat Siam als bufferstaat en stootkussen tussen beiden zijn onafhankelijkheid behouden heeft.

Pinang. In 1786 werd Pooloe Pinang, dat tot het aan Siam schatplichtige K e d a h behoorde, aan de East India Compagny in "eeuwige pacht" afgestaan. (Voor de verdere geschiedenis van Pinang, zie onder Malaja.)

Brits Imperialisme. Het begin van de 19e eeuw zag een nieuwe opleving van de imperialistische tendenzen van Europa en ook Siam kwam daarmee in directe aanraking.

In 1822 werd de bekwame J o h n C r a w f u r d naar Bangkok gezonden voor het afsluiten van een verdrag, maar de missie boekte nog geen succes. In 1824 werd Engeland echter oppermachtig op het Maleise Schiereiland door het verdrag met Holland van dat jaar.

In 1826 volgde dan een verdrag van "vriendschap en handel", welk verdag het voorbeeld werd voor gelijksoortige verdragen tussen Siam en andere mogendheden. In de loop van de tijd werden meerdere verdragen gesloten of oude herzien, waarbij de europese mogendheden door de middelen van de staatkunde langs vredelievende weg hun belangen wisten te bevestigen en uit te breiden. Bangkok eerst en later ook andere steden in Siam werden opengesteld voor de wereldhandel. Europese consulaten werden gevestigd en extra-territoriale rechten werden door de Europeanen in Siam bedongen.

In 1868 was dan een verdrag gevolgd tussen Siam en Engeland tot regeling van de erfenis van de East India Company. Dit was de basis waarop in 1909 Siam zijn maleise leengebieden, T r i n g g a n o e , K e l a n t a n , K e d a h , P e r l i s aan Engeland overdroeg tegen prijsgeving van Engelands verdrags-rechten in Siam.

In 1898 sloot Siam, wijs geworden door de tijd, tractaten met Japan en in 1899 met Rusland als tegenwicht tegen de voortdurende territoriale aspiraties van Engeland en Frankrijk.

Frans Imperialisme. De tijd van het verlevendigd imperialisme in Europa maakte ook Frankrijk tot vijand van Siam.

In 1862 had A n n a m drie provincies aan Frankrijk "afgestaan", n.l. Saigon, Mytho en Bienhoa. Nu werd door Frankrijk het oog geslagen op Kambodja. Het waren de eerste aanduidingen van de in de volgende decennia in te zetten imperialistische expansie-politiek van het "democratische" en "republikeinse" Frankrijk.

Reeds in 1863 ontstond wrijving tussen Siam en zijn nieuwe buurman Frankrijk over Laos, dat tot Kambodja behoorde, maar welke noordelijke provincies door Siam geannexeerd waren. Frankrijk voelde zich geroepen om Kambodja te beschermen. Het werd een protectoraat van Frankrijk. Daarop werd een verdrag gesloten met Siam (1867) waarbij Siam het franse protectoraat over Kambodja erkende en de protector in ruil kambodja's gebied aan Siam afstond (n.l. de provincies Battambang en Angkor, en Laos tot de Mekong) dat inderdaad reeds door Siam geannexeerd en bezet was.

Intussen eindigde Frankrijks voortdurende strijd met Annam in de ondergang van dit rijk en de inlijving bij het franse gebied als protectoraat. In Frankrijk vond nu een imperialistische groep dat Siam ook maar moest verdwijnen als zelfstandige staat. Maar toen stiet men op een onverwachte tegenstander: Engeland.

Engeland bezorgd. Dit land had het voortkruipen van de franse macht in Achter-Indië met bezorgdheid gevolgd. Britannië had het eigen gebied van Hindoestan met een geweldig land vergroot: Birma. Dit was in 1885 - 1886 geannexeerd en van China, waartoe het behoorde, losgescheurd. (Zie verder de geschiedenis van China.) Het engelse gebied grensde nu aan Siam en te Londen wens-

te men geen gemeenschappelijke grens met frans territoor. Daarom trad Engeland voor Siam in het krijt. Met het gevolg dat Siam een derde gedeelte van zijn oorspronkelijk gebied aan Engeland moest "afstaan", een ander geweldig brok (N. Laos) aan Frankrijk "afstond", waarna het restant door beide hege partijen, Frankrijk en Engeland, als onafhankelijke staat gewaarborgd werd. (1896)

Dat was zo gegaan: Frankrijk was begonnen Siam er van te beschuldigen dat het gebied beheerste, toebehorende aan Annam, op beide oevers van de Mekong. Dit was de siamese provincie Loeang Prabang. Daar nu Annam frans gebied geworden was, vond Frankrijk het van zelf sprekend dat Siam deze provincie moest ontruimen. Wel is waar had Frankrijk aan Engeland verzekerd dat het geen aanspraken deed gelden op het grondgebied aan de Mekong tussen de 18e en de 20e breedtegraad (Loeang Prabang), maar verder zuidwaarts moest de Mekong de grens zijn tussen Siam en Annam. Frankrijk eiste nu dat enkele siamese posten, beoosten de Mekong, door Siam zouden worden opgegeven.

Bangkok bedreigd.

Siam weigerde. Franse soldaten wilden de eisen kracht bijzetten, maar kregen klop en een deel, ook een officier werd gevangen genomen. Toen zond Frankrijk kanonneerboten van Saigon naar Bangkok. De franse eisen werden, nu de oorlog er was, opeens veel ernstiger. Bangkok werd geblokkeerd en bedreigd en onder deze omstandigheden sloot Siam een verdrag, waarbij het alle grondgebied op de rechteroever van de Mekong prijs gaf (dus een groot deel van Loeang Prabang); alle siamese troepen 25 km van de linkeroever terugtrok en eindelijk een schadevergoeding zou betalen.

Het was op dit ogenblik dat Londen besloot zich tegenover Frankrijk te stellen, dat zich ook niet aan zijn verzekeringen had gehouden.

Siams opgang.

Siam zou dan enige jaren later ervaren dat zijn gegarandeerde onafhankelijkheid afhankelijk was van het welmenen van de mogendheden. Het werd er immers in 1909 toe gebracht om zijn malakase provincies, rijk aan producten en delfstoffen, aan Engeland over te dragen.

Maar ook reeds te voor had het vreemde ervaringen opgedaan. De Fransen hadden, ter verzekering van de nakoming van het vredes-verdrag van 1893, T j a n t a b o e n , dicht aan de grens van Kambodja, bezet.

In 1896 waren zij er nog en zij boden aan om nu maar weg te gaan en het verdrag van 1893 te laten vervallen, tegen afstand door Siam van de provincies Basak, Melcepré, het gedeelte van Loeang Prabang op de rechteroever van de Mekong, en het district Krat.

Dit werd vastgelegd in het verdrag van 1904.

Drie jaar later volgde weer een verruiling.

Siam gaf aan Kambodja (Frankrijk) de provincie Battambang terug, die het in 1811 had veroverd en sedert bezeten, waartegen het Krat en Dansai terugkreeg.

Bij elke ruil, bij elk verdrag was Siam de verliezer.

Het volk begon tot het inzicht te komen, dat het in eigen kracht de waarborgen moest zoeken voor een verder ongehinderd volksbestaan. Het besloot het voorbeeld van Japan te volgen, ook in het aankweken van een algemene vaderlandsliefde.

Van deze tijd, de aanvang van de 20e eeuw, dateert de steeds sterker wordende drang naar modernisering en technische paraatheid. De ene binnenlandse hervorming na de andere kwam tot stand; de handel ontwikkelde zich snel; het onderwijs, vooral vakonderwijs, nam grote vlucht; aan de uitbouw van wegen en verkeersmiddelen werd met energie gearbeid; het regeerstelsel

moderniseerde en democratiseerde zich; een militaire dril van het gehele volk zette in en de organisatie van een land- en luchtmacht bezorgde Siam in korte tijd een in oorlogstijd niet te verachten leger. Ook op het gebied van de oude adat toonden zich vorst en volk bereid tot prijsgeving van wat de ontwikkeling in de weg stond. Een aardig voorbeeld hiervan was het decreet van koning Rama VI (1910) dat het kort knippen het haar voor de vrouwen en het zwart maken en vijlen van de tanden niet meer verplicht waren. Dadelijk begonnen de jonge mannen hun haar op europese wijze te dragen, terwijl de jonge vrouwen het haar op diverse aantrekkelijke wijze begonnen op te maken. Ook werd het betelkauwen door de jongere generatie prijsgegeven en de goedkope geimporteerde sigaretten namen de plaats van de sirih in, ook de kleding moderniseerde zich.

Geleidelijk werden de extra-territoriale rechten van de mogendheden beperkt, die weldra geheel zullen zijn afgeschaft.

In 1917 verklaarde Siam de oorlog aan Duitsland en Oostenrijk Hongarije. Alle Duitsers en Oostenrijkers in Siam werden geïnterneerd en een aantal duitse schepen werden verbeurd verklaard. Verder had de "oorlog" weinig betekenis.

In 1932 bracht een bloedeloze revolutie een volksvertegenwoordiging en een democratische grondwet. In 1935 abdiceerde de koning en verliet het land. Zijn te sterk pro-engelse neigingen hadden hem impopulair gemaakt bij het volk en bij het leger.

Siam is nu een goed geordende staat, met stabiele regering en in een snelle mars omhoog, dank zij de eigen eindelijk verenigde volkskracht.

Kra.

Siam zoekt in de laatste tijd steeds nauwere relatie tot Japan, zowel voor zijn militaire ontwikkeling als voor zijn economische opleving. De handel met Japan neemt sterk toe; vele Japanners vestigden zich in Siam; vele Siamezen studeren aan de japanse hogescholen. Een vliegdienst werd geopend tussen Tokio en Bangkok.

Dit wekt de bezorgdheid van Frankrijk en Engeland. Het laatste rijk besloot tot aanzienlijke versterking van Singgapoer als vlootbasis, niet in de laatste plaats tot zekerstelling van de petroleum-productie in Indonesië.

Japans tegenzet is dan geweest een merkwaardig plan van geweldige energie, n.l. de doorgraving van de landengte van Kra. Deze onderneming zou door japans kapitaal gefinancierd, en door siamese arbeiders onder japanse ingenieurs uitgevoerd worden.

Indien dit kanaal van Kra werkelijkheid wordt, zal de strategische betekenis van Singgapoer sterk verminderen, terwijl het daarnaast zijn economische sleutel-positie zal verliezen.

PERPUSTA
DOUW